

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Cím: *A Duna nem lesz a cseheké!*

Forrás:

Az Újság

Psp.

1919. V. 14

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

323. 111

Hely

Idő

'1919'

Személy

Helyszám

341.224 1919

A Duna nem lesz a cseheké!

(A csehek rabló szándéka. — A magyar hajóvállalatok tiltakozása. — A kormánybiztos tárgyal az angolokkal. — A hajósnép tiltakozó nagygyűlése. — „Nem szolgálunk cseh lobogó alatt!” — „Még fegyverrel is megvédjük a Dunát!” — Domony Móricz nyilatkozata. — Cseh-román eszerekereskedelem.)

— Saját tudósítónktól. —

Már elvették a bányáinkat, elragadták vasútainkat, elrabolták tőlünk az erdőket és a gyárakat. Már koldusok vagyunk, nincsen szemünk, nincsen nyersanyagunk, nincsen húsunk, nincsen zsírunk, nincsen pénzünk. Darabokra tépelt országunk egyetlen vagyona, tőkésje, életreménye maradt a Duna. A Dunát innen elvezetni nem lehet és nem lehet a millió és millió magyart elkergatni a Dunától. Az európai árusere kikerülhetetlen országutja mentén élünk, az európai forgalomból, gazdasági életből tehát nem lehet kiközösíteni a Dunamentén lakó magyarságot.

És most megpróbálják ezt is a cseh imperialisták, a kik a mohóság örületében kinyújtották kezüket a Duna felé. *Az Újság* adott hírt legelőször arról, hogy a csehek követelik a hajózás kizárólagos jogát még azon a csekély vízi területen is, mely Komáromtól Bajaig a miénk. Tehát a Duna, a mely Budapesten hőmpölyög partjaink között és hidjaink alatt, ez is az övék legyen! És hajóinkat is követelik. Mialatt a Belgrádban működő *Troubridge* angol admirális távol volt, helyettese, *Stead* ezredes utíntárszerű felszólítást intézett a Dunagőzhajózási Társulat és a Magyar Folyam- és Tengerhajózási Társulat képviselőihez, melyben a hajópark átengedését követelte a csehek részére. A Dunagőzhajózási Társulat a bécsi lapok köz-

lenci szerint már meg egyezést is kötött a csehekkel, de a MFTR nem állt szóba velük. A fegyverszüneti egyezmény kétségtelenül jogot ad a szövetségeseknek arra, hogy a közlekedés minden vonalát, tehát a hajózás eszközeit is igénybe vegye. De ez nem jelenti azt, hogy a csehek, a kik nem dunai nép, maguknak követelik a dunai közlekedés monopoliumát. *Zerkovitz* Emil hajózási kormánybiztos közölte tehát kifogásainkat a Commandement de Danube budapesti képviselőjével, *Freeman* angol korvettkapitánnyal, a ki közölte ezeket a kifogásokat *Troubridge* admirálissal. *Freeman* közben értesült arról az országos főláborodásról is, a mely a csehek példátlan vakmerőségét fogadta. Ma délelőtt pedig megjelentek nála a magyar hajózási kormánybiztos vezetésével a hajózási vállalatok igazgatói és tiltakoztak a Duna cseh monopolizálása és a tervezett hajórablás ellen. *Freeman* ma egyik beosztott tisztjét küldi Belgrádba a tengerparthoz, hogy beszámoljon a magyar tiltakozásról és informálja *Troubridge*-et azokról a súlyos gazdasági és szociális következményekről, melyekkel járna a Duna kisajátítása.

(A hajósok tiltakozó nagygyűlése.)

Délután két óra körül már nagy tömegek gyülekeztek az Országház-téren. Jöttek tömött sorokban a hajósok, a hajózási munkások, a haditengerészek, jöttek Óbudáról és Újpestről, jött, özlöndt a kerges tenyerű, barnaképi hajósnép, a Duna gyermekei, a kik nem akarják odaadni birtokukat, szülőföldjüket, műhelyüket, a Dunát, mely ringatja és táplálja őket. A forradalom vörös zászlóit lengette a szél viharvert fejük fölött és izmos kezek magasra emelték a táblákat:

— *Éljen a magyar hajózás! Le a cseh rablókkal!*

— *15 ezer magyar hajóscsaládot akarnak a Dunáról partra lenni!*

— *Munkástestvérek, álljatok mellénk, segítsétek!*

— *Nem leszünk cseh-szlovák hajósok!*

Ilyen fölírásokat láttunk. Azután megindult az emberfolyó a városon végig. Félnégykor érkezett a menet a Muzeumkert elé és pár perc alatt fekete embertakaró borította az öreg esernök lépcsőit, a hatalmas kertet, a Muzeumkörutat és még az Arany-szobor nyakában is ült egy élelmes és vakmerő légtornász. A szobor ölében, lábainál és karjain sok-sok kis gyerek. Az érzékeltő láthatólag mosolygott bronz bajusza alatt.

(A Muzeum lépcsőjén.)

A hol *Petőfi Sándor* szavaltta el 1848 márczius idusán a Talpra magyar-t, a hol azóta annyi forró és gyújtó beszéd harsogott az évtizedek váltakozó során egyre változó tömegek felé, ott álltak vörös lobogók alatt a hajósok szónokai.

Tanos János hajóskapitány nyitotta meg a gyűlést, majd *Süttő Miksa*, a technikai hajómunkások szervezetének titkára beszélt és kijelentette azt, hogy ha odaát úgy képzelik a demokráciát, hogy egy életképes országot megfojtanak, egy népet koldusbotra juttatnak, akkor összeszorult öklökkel fognak találkozni.

(Zádor Pál beszéde.)

Zádor Pál, az Ipari és Közlekedési Tisztviselői Országos Szövetségének elnöke beszélt azután.

— *Nem naczionálizmus kérdése nekünk a Duna, — mondja — hanem boldogulásunk kérdése. Ez a mi*

dunai hajóstársadalomunk a leginternacionálisabb hajóstársadalom. It van itatva a nemzetköziség gondolatától, melyről a cseh- és jugoszláv proletáriátus messze van még. Mi nemcsak a mi érdekeinkért, de a cseh és német-osztrák hajósok érdekeiért is küzdünk. De tudnunk kell, hogy Csehországban monnyivel rosszabbak a bérviszonyok, a szociális helyzet mennyivel hátrább van a fejlődésben, mint nálunk. Mi a szomszéd államok kapitalizmusával el tudunk benni, mert rendszerelen. De jól vigyázzunk a cseh kapitalista őrlőre, mert abban rendszer van. Mi nem küzdünk a dunai forgalom monopolizálásért. Mi nemzetközi Dunát akarunk. De küzdünk a cseh monopólium ellen, mely a vasutronek elhullása után a Dunát akarja elvenni és Szaharát akar csinálni ebből a Kénábólól.

Ezután fölolvasta a magyarországi hajósok tiltakozó határozati javaslatát, melyet egyhanguan elfogadtak. A tiltakozást egy küldöttség holnap adja át a kormánynak.

(Cseh lobogó alatt nem szolgálunk!)

— *Cseh lobogó alatt nem szolgálunk!*

Ezt süvölti, ezt mennydörgi ezer és ezer torok. Vad lelkesedés, ádáz elkeseredés, férfias elszántság van ebben az impozáns tömegben. A komoly, tempós öreg parasztemberek, vén hajósok mellett aranypászományos tiszték állnak testvéri egyetértésben és eljöttek öreg urak, volt hajósok és asszonyok, a hajósok asszonyai, előkelő miniszteri hivatalnokok, a kik valaha valami vonatkozásban álltak a magyar hajózással, mindonki eljött, mindenki szolidáris a tiltakozásban és az ellentállásban. Együtt vannak, a kik a Dunát szeretik, a Duna nagy családja. És ott állott a szónokok mögött *egy angol tiszt*. Megkérdeztük, kicsoda? Valaha régen itt szolgált a Dunán, főgépész volt egyik hajónkon. A háboru szakította el tőlünk és most az angol lobogó alatt tért vissza hozzánk. *Ő is eljött, ő is ott áll magyar hajótestvérei között a muzeum lépcsőjén.*

(Hely)

(Idő)

Beszélt azután nagyon szépen *Lakos Pál* a Dunagőzhajózási Társulat főbizalmiférfia, majd *Kalmár dr.* a szociáldemokrata párt küldötte, a ki többek között ezeket mondja:

(Fegyverrel is!)

— A forradalom harcossáinak üdvözlését hozom. A magyar kapitalizmus helyett most egy idegen kapitalizmus fojtogat bennünket, de mi ellentállunk. A Dunát védjük a cseh imperialisták ellen még fegyverrel is. A szociáldemokrata párt a hajósok ellentállását teljes erejével támogatja. A hajós nemzetközi ember és a nemzetköziség szabadságot jelent.

(Üdvözlük az angolokat.)

Zerkovitz Emil hajózási kormánybiztos szölt azután. Az ő javaslatára a nagygyűlés üdvözlöi az irántunk barátságos angol népet, *Troubridge* admirálist és az entente körében mindazokat, a kik az igazságot védik.

Egán Ede hajózási főfelügyelő, a haditengerészek nevében *Kiss* Nándor, a gépészek képviselőtében *Weiner* Oszkár, majd a Ganz--Danubius gyár munkásai nevében *Pottgondy* beszélt lelkesen. Izgó hangulatban örvénylett, hullámozott a tömeg, elkeseredett kiáltások és kifakadások hallatszottak és az egész ember-tengerből megdöbbenő erőt és elszántságot éreztünk.

Közben kommunista fiatal emberek akartak röpiratokat és propaganda-füzeteket osztogatni. De kegyetlenül elverték őket. Az egyik bemenekült a Muzem épületébe és egy erős rendőrszakasz tudta csak kiszabadítani.

Délután öt óra volt, mikor *Lakos Pál* bezárta a nagygyűlést és a tömeg a legnagyobb rendben elszólt.

(Domony Mórincz nyilatkozata.)

A dunai hajózás megkezdéséről és a várható forgalomról *Domony Mórincz* miniszteri tanácsos, a Magyar Folyam- és Tengerhajózási r.-t. vezérigazgatója a következőket volt szives mondani munkatársainknak:

— A tárgyalások mai stádiumát tekintve remélhető, hogy rövidesen létrejön a megegyezés és megindul a dunai hajózás, a mire a mai korlátolt vasuti forgalom mellett kétszeres szükség van. A mi a helyi hajózási forgalmat illeti, egyelőre a propellerforgalom indul meg, mert csak a helyi gőzösök részére váltak ki szénét. A margitszigeti hajójaratokat, miután ezek inkább szórakoztató jellegűek, egyelőre nem helyezhetjük üzembe. E hónap folyamán még azonban megindul a kisdunai hajózás. A társaságok szénszükségletét tatali és esztergomi szénből elégítik ki, egyéb helyről szénét ez idő szerint nem kapunk.

(Cseh-román cserekereskedelem.)

Hajózási körökből kapjuk még a következő információt:

A cseh-szlovák kormány és a Dunagőzhajózási társaság között a megállapodás már körülbelül biztosítottnak tekinthető, úgy hogy a Dunagőzhajózási társaság még e hónap folyamán felveszi a hajózást. A csehek Romániából várnak petrólenmot és benzint, a melyet Poczsonyba akarnak szállítani. Ezzel szemben ők cserébe cukrot és vasárut adnának. E tranzakcióval kapcsolatban a cseh pénzügyminiszter, *Rasin dr.* legközelebb Bukarestbe utazik, hogy a csereszlet pénzügyi részét lebonyolítsa.